

บทที่ 5

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากบริบทและพัฒนาการงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมือง บ้านเกาะเกร็ด ในบทที่ 4 แสดงให้เห็นว่างานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองได้มีวิวัฒนาการเปลี่ยนแปลงไปตามการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมและสามารถฝ่าฟันอุปสรรคต่างๆมาได้ด้วยภูมิปัญญาและประสบการณ์ที่สะสมมาในอดีต รวมทั้งการร่วมมือกันของคนในชุมชนและจะวิเคราะห์เพิ่มเติมได้จากข้อมูลดังต่อไปนี้

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป

ความร่วมมือกันของคนในชุมชนบ้านเกาะเกร็ดและความหลากหลายในเชื้อชาติ เกาะเกร็ด แบ่งออกเป็น 7 หมู่บ้าน ซึ่งสามารถแยกตามเชื้อชาติได้เป็น 3 กลุ่มได้แก่

กลุ่มที่ 1 หมู่ที่ 1,6 และ 7 ส่วนใหญ่เป็นเชื้อชาติมอญ มีประมาณ ร้อยละ 35 ของประชากรทั้งหมด เป็นกลุ่มที่ทำหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมือง

กลุ่มที่ 2 หมู่ที่ 2 และ 3 อาศัยบริเวณริมแม่น้ำ ส่วนใหญ่เป็นเชื้อชาติไทย ไทย-มุสลิม มีประมาณ ร้อยละ 15 ของประชากรทั้งหมด

กลุ่มที่ 3 หมู่ที่ 2,3,4 และ 5 ส่วนใหญ่เป็นเชื้อชาติไทย ไทย-จีน มีประมาณ ร้อยละ 50 ของประชากรทั้งหมด

จะเห็นได้ว่าชุมชนบ้านเกาะเกร็ดมีความหลากหลายทั้งด้านเชื้อชาติ ศาสนาและวัฒนธรรมแต่ที่ผ่านมาชุมชนบ้านเกาะเกร็ดสามารถอยู่ร่วมกันได้ ด้วยความมีมิตรไมตรีต่อกัน มีระบบการพึ่งพาอาศัยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ร่วมมือกันพัฒนาชุมชน ฝ่าฟันอุปสรรคต่างๆร่วมกันและการที่เกาะเกร็ดได้รับการส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีส่วนช่วยส่งเสริมให้อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและตระหนักถึงความสำคัญของภูมิปัญญาดั้งเดิมที่สืบทอดกันมาไม่ให้สูญหายไปตามสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ถือเป็น การดำเนินวิถีชีวิตเป็นไปตามแนวทางหลักเศรษฐกิจพอเพียง และจากการที่มีนักท่องเที่ยวที่เข้ามาที่เกาะเกร็ดมากขึ้นเรื่อยๆซึ่งจะส่งผลให้มีรายได้เข้ามาในชุมชนเกาะเกร็ดเพิ่มขึ้น มีการพัฒนาชุมชนเพื่อที่จะรองรับนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นซึ่งเป็นจุดหนึ่งที่ทำให้คนในชุมชนต้องร่วมมือกันเพื่อให้มีนักท่องเที่ยวที่เกาะเกร็ดอย่างยั่งยืนซึ่งหมายถึงคนในชุมชนเกาะเกร็ดสามารถมีรายได้ อย่างมั่นคงยั่งยืนเช่นกันซึ่งจุดขายของเกาะเกร็ดจะต้องสร้างความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนและจำเป็นต้องอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมที่เป็นมรดกสืบทอดกันมา จากตารางที่ 1 จำนวนนักท่องเที่ยวเฉลี่ยในแต่ละวันที่มาเที่ยวที่เกาะเกร็ด และอัตราการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยว จากข้อมูลขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเกาะเกร็ดที่ได้ทำการสำรวจนักท่องเที่ยวในปี 2551-2553 จะพบว่ามีย่านักท่องเที่ยวที่เกาะเกร็ดเพิ่มมากขึ้นมาก ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่จะทำรายได้ให้กับคนในชุมชน

ตารางที่ 1 จำนวนนักท่องเที่ยวเฉลี่ยในแต่ละวัน และอัตราการเพิ่ม

วัน	2552		2553	
	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ
จันทร์	440	76.0%	997	126.6%
อังคาร	357	78.5%	857	140.1%
พุธ	277	78.7%	977	252.7%
พฤหัสบดี	354	53.9%	754	113.0%
ศุกร์	469	46.1%	869	85.3%
เสาร์	4,000	81.8%	4,968	24.2%
อาทิตย์	5,000	56.3%	5,938	18.8%

ที่มา: องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเกาะเกร็ด

การสำรวจกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวหรือลูกค้าที่ไปเกาะเกร็ดจำนวน 100คนเป็นเพศหญิง ร้อยละ 72.7 และเพศชาย ร้อยละ 27.3 ส่วนใหญ่ร้อยละ 55 มีอายุอยู่ในช่วง26-40ปี ผลการสำรวจแสดงให้เห็นว่าเกาะเกร็ดยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจแต่นักท่องเที่ยวหรือลูกค้าไม่ได้มาเพื่อซื้อเครื่องปั้นดินเผาเพียงอย่างเดียวแต่เป็นการมาเพื่อท่องเที่ยวเนื่องจากที่เกาะเกร็ดมีความหลากหลายของสินค้าและสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศวิทยา โบสถ์ วัด และการสาธิตทำเครื่องปั้นดินเผาที่เป็นสิ่งที่ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวหรือลูกค้ามาดู และอาจทำให้สนใจซื้อกลับไปได้ トラพบได้ที่เกาะเกร็ดยังคงเป็นแหล่งท่องเที่ยวอยู่แสดงว่างานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองก็จะสามารถดำรงอยู่ได้คู่กับเกาะเกร็ดตลอดไป

การสำรวจกลุ่มตัวอย่างประชาชนที่อาศัยอยู่ในเกาะเกร็ดจำนวน 70 คนเป็นเพศหญิง ร้อยละ 72.5 และเพศชาย ร้อยละ 27.5 กลุ่มตัวอย่างมีอายุระหว่าง 14-80 ปี ประชาชนส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเกาะเกร็ดมานานแล้วหรือตั้งแต่เกิด ร้อยละ75.4 กลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ที่เกาะเกร็ดมานานแล้วประมาณ 11-20ปี ร้อยละ 65.2 และย้ายตามมากับครอบครัว ร้อยละ 21.2 แสดงให้เห็นว่าประชาชนจะมีความคุ้นเคยกับการดำเนินชีวิตสภาพแวดล้อม ความเป็นอยู่ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีที่สืบทอดกันมาภายในเกาะเกร็ด และมีส่วนร่วมในงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผา ตั้งแต่อดีต บรรพบุรุษส่วนใหญ่ที่เกาะเกร็ด

มีอาชีพหลักทำงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมือง แต่เมื่อเวลาผ่านไปจนถึงปัจจุบันยังคงมีลูกหลานทำงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองหลงเหลืออยู่ และจะมีบางส่วนที่โยกย้ายเข้ามาใหม่ จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างประชาชนที่อาศัยอยู่ในเกาะเกร็ดพอใจที่มีนักท่องเที่ยวมาที่เกาะเกร็ดมากๆ และต้องการจะร่วมกันพัฒนาเกาะเกร็ดเพื่อให้ชุมชนมีรายได้ที่ยั่งยืน มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีตลอดไป ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งที่จะแสดงถึงพลังที่จะสามารถร่วมกันสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ทำให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นพัฒนาชุมชนให้อยู่ได้อย่างยั่งยืน

การสำรวจความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของภาครัฐบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ผลการสำรวจสรุปได้ว่าเนื่องจากเกาะเกร็ดเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดนนทบุรี หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงต่างให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ส่งเสริมทางด้านต่างๆ เพื่ออนุรักษ์ ฟื้นฟูงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมือง เช่น ส่งเสริมให้มีการพัฒนารูปแบบของผลิตภัณฑ์ มีการขยายตลาด และทางองค์การบริหารส่วนตำบลได้ลงทุนสร้างอุปกรณ์เครื่องมือและเตาเผาแบบใช้แก๊สให้กับศูนย์ OTOP นอกจากนี้กำลังจะมีโครงการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเกร็ด แผนพัฒนาสามปี (2553-2555) ซึ่งจะมีส่วนในการส่งเสริมงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมือง ได้แก่ โครงการฝึกอบรมเยาวชนในด้านการผลิตเครื่องปั้นดินเผาช่วงปิดเทอม และโครงการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากบทสัมภาษณ์

สภาพปัญหาของงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองบ้านเกาะเกร็ดจากการสัมภาษณ์ วิศวกรรมการและปัญหาที่งานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาประสบ สามารถแบ่งพิจารณาได้ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการผลิต ด้านแรงงาน ด้านการจัดการ ด้านการตลาดและด้านสภาพแวดล้อม โดยมีรายละเอียดดังนี้

ปัญหาด้านการผลิต

จากการไปสำรวจและสัมภาษณ์หน่วยผลิตหรือผู้ประกอบการงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองพบว่าการผลิตเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองที่บ้านเกาะเกร็ดยังมีปัญหาหลายประการ โดยเฉพาะปัญหาทางด้านวัตถุดิบ โดยมีรายละเอียดดังนี้ วัตถุดิบที่สำคัญในการทำเครื่องปั้นดินเผาได้แก่ ดิน ทราย ฟิน เริ่มหายาก ในอดีตใช้ดินที่เกาะเกร็ด ซึ่งเป็นดินที่มีคุณภาพดีเหมาะสำหรับทำเครื่องปั้นดินเผา ถือเป็นภูมิปัญญาที่นำทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ทำให้ง่ายต่อการนำไปใช้และลดต้นทุนการผลิต แต่ปัจจุบันดินที่เกาะเกร็ดหายากต้องสั่งซื้อดินจากสามโคก จังหวัดปทุมธานี ทำให้ดินมีราคาสูงขึ้นและต้องเสียค่าขนส่งและค่าแบกขนย้าย ทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นเนื่องจากดินเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญ สำหรับทรายก็เช่นเดียวกันต้องเสียค่าขนส่งและค่าขนย้าย สำหรับฟิน เดิมใช้ไม้เบญจพันธ์ ทางมะพร้าวหรือไม้ที่มีอยู่ในเกาะเกร็ดมาใช้เป็นเชื้อเพลิงสำหรับเผา ถือเป็นกรนำทรัพยากรตามธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ แต่ในปัจจุบันต้องสั่งซื้อมาจากที่อื่นทำให้ราคาแพงขึ้นและต้องเสียค่าขนส่ง จากการสัมภาษณ์สามารถสรุปต้นทุนของวัตถุดิบที่สำคัญปรับตัวสูงขึ้นในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบราคาวัตถุดิบที่ปรับตัวสูงขึ้น

	ช่วงปี 2530-2540	ช่วงปี 2541-2553	
ต้นทุน	ลำละ(บาท)	ลำละ(บาท)	%การเปลี่ยนแปลง
ดิน	5,000-7,000	10,000-15,000	108.3%
ฟืน	1,000-4,000	6,000-13,000	280.0%
ทราย	7,000-12,000	15,000-17,000	68.4%

เตาเผาถือเป็นปัจจัยการผลิตคงที่ที่สำคัญอย่างหนึ่งเตาเผาแบบเดิมเป็นเตาเผาแบบมอญก่ออิฐอาศัยความรู้จากภูมิปัญญาชาวบ้านใช้ฟืนเป็นเชื้อเพลิงซึ่งหาได้ง่ายในอดีต แต่ปัจจุบันฟืนบนเกาะเกร็ดหาได้ยากมีราคาสูงขึ้น จากการสัมภาษณ์ ค่าฟืน ประมาณที่ยวละ 4,500-6,000บาทต่อลำและต้องเสียค่าแรงขนย้ายที่ยวละประมาณ 1,000บาททำให้ต้นทุนค่าเชื้อเพลิงในการเผาแบบเตาโบราณสูงขึ้นจึงยกเลิกการใช้เตาเผาโบราณไปหลายแห่ง ประกอบกับในช่วงปี 2538 เกิดน้ำท่วมใหญ่ทำให้เตาเผาเสียหายเป็นจำนวนมาก ถ้าจะซ่อมแซมจะต้องเสียเงินลงทุนมาก จากการสำรวจในปัจจุบันมีเตาเผาแบบโบราณใช้อยู่เพียง 2 แห่ง และทางหน่วยงานของรัฐบาลได้ช่วยสนับสนุนได้ลงทุนสร้างเตาเผาแบบใช้แก๊ส ทำให้ลดต้นทุนด้านเชื้อเพลิง สำหรับเตาเผาแบบแก๊สจะใช้เวลาเผาานประมาณ 1 วัน เสียค่าเชื้อเพลิงแก๊สถึงใหญ่ 1 ถึงประมาณ 940-1,000 บาท แต่ถ้าเป็นเตาโบราณจะต้องใช้เวลาเผาานประมาณ 2 วัน แล้วแต่ชนิดของผลิตภัณฑ์ ระหว่างเผาจะต้องเสียค่าแรงเฝ้าเตาตลอดเวลา เสียค่าฟืนและค่าแรงงานในการเผาแต่ละครั้ง ประมาณ 7,600-8,000บาทและหลังจากเผาด้วยเตาโบราณแล้วจะต้องปล่อยให้เตาค่อยๆเย็นลง ประมาณ 3-5 วัน นอกจากนั้นจะมีเตาเผาแบบไฟฟ้า ขนาดเล็ก ซึ่งสั่งทำเองเหมาะสำหรับผลิตภัณฑ์ขนาดเล็ก ใช้เวลาเผาานประมาณ 13 ชั่วโมง เสียค่าไฟฟ้า ประมาณ 600 บาท อย่างไรก็ตามการเผาแบบเตาโบราณจะสามารถเผาได้ที่ละมากๆและเหมาะสำหรับผลิตภัณฑ์ที่มีขนาดใหญ่ เช่นกระถาง อ่างบัว นอกจากนั้นจากการสัมภาษณ์การเผาแต่ละครั้งจะต้องมีส่วนที่แตกเสีย มีตำหนิ ประมาณร้อยละ 20-30 ซึ่งถือเป็นต้นทุนอย่างหนึ่ง

ปัญหาด้านแรงงาน

จากการสัมภาษณ์ช่างฝีมือ ช่างปั้นและช่างแกะสลักลายจะหายากคิดค่าแรงเป็นชิ้น แต่โดยเฉลี่ยจะมีรายได้ประมาณ เดือนละ 6,000-9,000บาท และในช่วงที่น้ำท่วมก็จะขาดรายได้ แต่ถ้าเป็นช่างที่มีฝีมือจะสามารถไปรับจ้างปั้นได้ที่นอกเกาะเกร็ด สำหรับช่างที่มีฝีมือสามารถปั้นและแกะสลักลายได้เองมักจะนิยมรับจ้างเป็นอิสระผลิตเป็นชิ้นตามที่มีผู้ว่าจ้าง มักจะไม่เป็นลูกจ้างประจำและมีชีวิตความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย ไม่ฟุ่มเฟือย พอเพียง

ส่วนใหญ่ช่างปั้นที่ชำนาญมีฝีมือจะทำเนื่องจากมีใจชอบงานศิลปะเห็นพ่อแม่หรือเครือญาติทำงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผามาตั้งแต่เด็กและฝึกปั้นมาตั้งแต่อายุ ประมาณ 14-15 ปี เนื่องจากช่วงนั้นงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผากำลังเป็นที่นิยม แต่ในปัจจุบันช่างฝีมือจะหายากเนื่องจากรายได้ไม่

ค่อยแน่นอนและไม่สูงมากทำให้เด็กุ่นหลังไม่ค่อยสนใจทำเป็นอาชีพหลัก แต่สำหรับงานปั้นแบบง่ายๆ ไม่ต้องใช้ฝีมือมากนักเริ่มจะมีแรงงานต่างชาติมาฝึกทำแทนแรงงานไทยซึ่งจะคิดค่าแรงต่ำกว่าแรงงานไทย

ปัญหาด้านการจัดการ

ในอดีตงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผา จะทำกันเองภายในครัวเรือน วัตถุประสงค์ที่ใช้ก็มีอยู่ภายในท้องถิ่นไม่ต้องซื้อ เช่น ดิน ฟืน ทำให้ต้นทุนการผลิตต่ำ ต่อมาปัจจัยการผลิตต่างๆเริ่มหายากต้องจัดหาและซื้อมาจากที่อื่น ทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นขณะที่ราคาสินค้าไม่สามารถปรับได้ขึ้นอยู่กับราคาตลาด สำหรับผู้ประกอบการรายใดที่มีการจัดการที่ดีสามารถปรับตัวได้ก็สามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้ แต่ถ้าผู้ประกอบการหรือผู้ผลิตรายใดไม่สามารถบริหารจัดการได้ก็ต้องเลิกกิจการไปหรือรับจ้างปั้นให้กับผู้ประกอบการที่ยังคงเหลืออยู่ ซึ่งส่วนใหญ่ที่อยู่รอดได้มักจะมีเงินทุนของส่วนตัวคอยสนับสนุนหรือเป็นโรงงานใหญ่ที่ผลิตทีละมากๆเป็นการประหยัดต่อขนาด ทำให้ลดต้นทุนลงได้ สำหรับผู้ผลิตรายย่อยที่ไม่มีเตาเผาจะประสบปัญหาการจัดการหาเตาเผาไม่ได้ ทำให้ไม่สามารถรับงานที่ลูกค้าสั่งมาได้ นอกจากนี้การขาดการรวมตัวกันอย่างเป็นทางการหรือขาดการจัดการที่ดีในการร่วมกันระหว่างผู้ผลิตเพื่อมีอำนาจต่อรองในการซื้อจัดหาปัจจัยการผลิต การขนส่ง การตลาดและการใช้เตาเผา

ปัญหาด้านการตลาด

จากการสัมภาษณ์ช่องทางทางการตลาดค่อนข้างน้อย ส่วนใหญ่เป็นลูกค้าประจำตั้งแต่ในอดีตและเป็นลูกค้าที่มาเที่ยวที่เกาะเกร็ด ถ้าเป็นผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาที่มีลักษณะคล้ายๆกับที่ตลาดภายนอกเกาะเกร็ด เช่น กระจาดต้นไม้ อ่างบัว ราคาสินค้าจะต้องใกล้เคียงกันมีลักษณะเป็นตลาดแข่งขันสมบูรณ์ ดังนั้นผู้ผลิตไม่สามารถกำหนดราคาได้มากนักเป็นผู้รับราคาซึ่งต่างจากในอดีต แหล่งผลิตงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผามีไม่มากนัก เกาะเกร็ดเป็นแหล่งผลิตที่มีชื่อเสียง มีคุณภาพดี ทำให้อุปสงค์ของตลาดมีมาก สามารถกำหนดราคาได้เองและทำกำไรได้มาก จนกระตุ้นให้มีคู่แข่งรายใหม่สนใจเข้ามาทำและเริ่มกระจายกระจายไปทั่วประเทศจนในปัจจุบันส่วนแบ่งของตลาดของที่เกาะเกร็ดเริ่มลดลงและประกอบกับต้นทุนการผลิตของที่เกาะเกร็ดสูงกว่าที่อื่น เนื่องจากสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไป ทรัพยากรธรรมชาติที่จะนำมาเป็นวัตถุดิบในการผลิตที่เกาะเกร็ดลดลงและการขนส่งเปลี่ยนไปนิยมใช้ทางรถมากกว่าทางเรือ ทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นขณะที่ราคาขายของงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาไม่สามารถกำหนดได้เหมือนในอดีต เพราะมีคู่แข่งมากขึ้นหรือมีแหล่งผลิตอื่นๆมากขึ้นทำให้รายได้ลดลง ผู้ผลิตบางรายจึงเลิกกิจการ ผู้ผลิตงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาที่เกาะเกร็ดที่สามารถอยู่ได้เกิดจากลูกค้าประจำที่มีอยู่แล้วและการที่ลูกค้าเป็นฝ่ายมาซื้อที่เกาะเกร็ดทำให้ลูกค้ามีอำนาจต่อรองมากกว่า แต่สำหรับงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาที่เป็นผลิตภัณฑ์ใหม่(New Products) ที่เป็นงานสร้างสรรค์ หรืองานฝีมือที่ยังไม่มีคู่แข่งทำเลียนแบบได้มีลักษณะเป็นตลาดผูกขาดทำให้สามารถกำหนดราคาได้เอง

ในตารางที่ 3 แสดงเปรียบเทียบราคาขายและต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้นของผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา 2 ประเภท คือกระจาดต้นไม้เป็นตัวแทนของผลิตภัณฑ์ที่อยู่ในตลาดแข่งขันสมบูรณ์

ผู้ผลิตเป็นผู้รับราคา และเครื่องตกแต่งตู้ปลา เป็นตัวแทนของผลิตภัณฑ์ใหม่ที่อยู่ในตลาดผูกขาด สินค้ามีลักษณะไม่เหมือนใครยังไม่มีใครเลียนแบบไปผลิต ทำให้สามารถกำหนดราคาได้ จากตารางแสดงให้เห็นว่าต้นทุนการผลิตเพิ่มสูงขึ้นเนื่องจากวัตถุดิบที่สำคัญปรับราคาสูงขึ้น แต่ราคาขายสินค้าสำหรับกระถางต้นไม้ไม่สามารถปรับขึ้นได้หรือต้องปรับลดลงเพื่อรักษาส่วนแบ่งของตลาดทำให้มีกำไรลดลง ในขณะที่สินค้าประเภทผลิตภัณฑ์ใหม่สามารถปรับราคาหรือกำหนดราคาได้ตามสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปหรือต้นทุนที่ปรับสูงขึ้นได้ จึงสามารถปรับราคาขายได้สูงขึ้นตาม

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบราคาขายและต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้นของผลิตภัณฑ์ 2 ประเภท

	ช่วงปี2530-2540	ช่วงปี 2541-2553	
ราคาขาย	บาท/หน่วย	บาท/หน่วย	%การเปลี่ยนแปลง
กระถาง	28-32	28-30	-3.3%
เครื่องตกแต่งตู้ปลา	4-5	6 - 10	77.8%
ต้นทุน	บาท/ลำ	บาท/ลำ	%การเปลี่ยนแปลง
ดิน	5,000-7,000	10,000-15,000	108.3%
ฟืน	1,000-4,000	6,000-13,000	280.0%
ทราย	7,000-12,000	15,000-17,000	68.4%

ปัญหาด้านสภาพแวดล้อม

สภาพแวดล้อมเปลี่ยนไป เกาะเกร็ดกลายเป็นชุมชนเมือง มีคนย้ายเข้ามาอยู่ในเกาะเกร็ดมากขึ้น รอบๆเกาะเกร็ดกลายเป็นที่อยู่อาศัยซึ่งใกล้กับเมืองหลวงหรือกรุงเทพมหานคร ทำให้มีคนอพยพเข้ามาอยู่อาศัยมากขึ้น พื้นที่ที่เคยปลูกต้นไม้ ทำนา ทำสวนกลายเป็นที่อยู่อาศัย ทำให้ดิน ฟ้าหรือปัจจัยการผลิตที่สำคัญหายากขึ้นต้องสั่งซื้อจากที่อื่น ทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น การคมนาคมเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมนิยมขนส่งทางน้ำมาเป็นขนส่งทางบก ทำให้การขนส่งเคลื่อนย้ายทั้งวัตถุดิบและผลผลิตลำบากไม่เอื้ออำนวยเหมือนในอดีต จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างประชาชนที่อาศัยอยู่ในเกาะเกร็ด ประชาชนส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเกาะเกร็ดมานานแล้วหรือตั้งแต่เกิด ร้อยละ 75.4 อาศัยอยู่ที่เกาะเกร็ดมานานแล้วประมาณ 11-20ปี ร้อยละ 65.2 และย้ายตามมากับครอบครัว ร้อยละ 21.2 แสดงให้เห็นว่าประชาชนจะมีความคุ้นเคยกับการดำเนินชีวิตสภาพแวดล้อม ความเป็นอยู่ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีที่สืบทอดกันมาภายในเกาะเกร็ดและสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป ประชาชนกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 68.1 มีความเห็นว่าการทำเครื่องปั้นดินเผาบนเกาะเกร็ดลดน้อยลงมากกว่าในอดีต แสดงให้เห็นว่าจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมมีผลทำให้งานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองลดลงและประชาชนกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 83.8 รู้สึกไม่ได้รับผลกระทบกับการเผาเครื่องปั้นดินเผาและรู้สึกเคยชินมาตั้งแต่เด็กๆ เช่นเดียวกับการเกิดน้ำท่วมที่เกาะเกร็ดทุกปี ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 81.2 รู้สึกเคยชินและสามารถปรับตัวได้เมื่อเกิดน้ำท่วมแต่ถ้าท่วมมากาก็

จำเป็นต้องหยุดการผลิต แสดงให้เห็นว่าคนในชุมชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย พอเพียงและพยายามปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป

5.3 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในของบ้านเกาะเกร็ด เพื่อพิจารณาจุดแข็งและจุดอ่อนของงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองที่บ้านเกาะเกร็ดและการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกของบ้านเกาะเกร็ด เพื่อพิจารณาโอกาสและอุปสรรคของงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองที่บ้านเกาะเกร็ด การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมดังกล่าวเรียกว่า การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค(SWOT Analysis) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การวิเคราะห์จุดแข็ง (Strengths)

เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในบ้านเกาะเกร็ด เพื่อค้นหาจุดแข็งของงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองที่บ้านเกาะเกร็ดที่มีส่วนสนับสนุนให้งานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองสามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน

2. การวิเคราะห์จุดอ่อน (Weaknesses)

เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในบ้านเกาะเกร็ด เพื่อค้นหาจุดอ่อนของงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาที่บ้านเกาะเกร็ดที่มีส่วนทำให้งานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองต้องลดน้อยลงไป

3. การวิเคราะห์โอกาส (Opportunities)

เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก เพื่อค้นหาโอกาสช่องทางที่จะส่งเสริมสนับสนุนงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองบ้านเกาะเกร็ดให้เจริญยิ่งขึ้นไป

4. การวิเคราะห์อุปสรรค (Threats)

เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก เพื่อค้นหาอุปสรรคหรือภัยคุกคามที่ไม่สามารถควบคุมได้ที่จะมีผลกระทบต่อการดำเนินงานของงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองบ้านเกาะเกร็ด

องค์ประกอบของการวิเคราะห์

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน ประกอบด้วยจุดแข็งและจุดอ่อนของงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองที่บ้านเกาะเกร็ด โดยพิจารณาจากปัจจัยทางการผลิต แรงงาน การจัดการ การตลาดและสภาพแวดล้อมหรือแหล่งที่ตั้งของงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองบ้านเกาะเกร็ด โดยมีรายละเอียดดังนี้

จุดแข็ง

1 ความสามารถของช่างปั้นและช่างฝีมือ

ช่างปั้นและช่างฝีมือมีความยืดหยุ่นสามารถพัฒนาฝึกหัดการปั้นและการสลักลายเพื่อให้สามารถปรับเปลี่ยนไปตามความต้องการของลูกค้าในแต่ละยุคแต่ละสมัย เช่นแต่เดิมจะปั้นอ่าง โอง หม้อ ต่อมา

เปลี่ยนเป็นปั่นกระถาง และเริ่มนิยมนำมาสลักลายวิจิตรสวยงาม ช่างฝีมือก็จะเริ่มหันมาฝึกหัดแกะสลักลาย ช่างฝีมือบางคนสามารถทำได้เองทุกขั้นตอนทั้งปั่นและแกะลาย แต่ถ้าเป็นโรงงานผลิตทีละหลายๆจะมีช่างเฉพาะช่างปั่น ช่างขัด ช่างแกะสลัก นอกจากนั้นจะคัดแปลงผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลายหรือมีหลายรูปแบบ เช่น ทำเป็นของตกแต่งบ้านและสวน ประดับตู้ปลา ของที่ระลึก เพื่อจะได้ยืดหยุ่นตามความต้องการของตลาด

2 ลักษณะความหลากหลายของผลิตภัณฑ์

งานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองที่เกาะเกร็ดมีการผลิตผลิตภัณฑ์หลายรูปแบบสามารถพัฒนาปรับเปลี่ยนผลิตภัณฑ์ออกมาหลากหลายเพื่อให้ตรงตามความต้องการของอุปสงค์ของตลาด ถือเป็นกรหลักถึงความเสี่ยง รูปแบบของผลิตภัณฑ์สามารถประยุกต์ให้ปรับใช้ได้กับทุกยุคทุกสมัยแต่ยังคงแบบบลวดลายของวัฒนธรรมเดิมไว้ เช่น เดิมใช้หม้อน้ำสลักลายวิจิตรสำหรับใช้ใส่น้ำ แต่ต่อมามีผลิตภัณฑ์อื่นใส่น้ำแทนก็ดัดแปลงหม้อน้ำใบใหญ่ให้เป็นใบเล็กหรือทำเป็นขนาดจิ๋ว เพื่อทำเป็นเครื่องประดับแต่งบ้าน หรือเป็นของที่ระลึก หรือดัดแปลงให้เป็นโคมไฟ

3 ความมีชื่อเสียงของเกาะเกร็ด

เกาะเกร็ดมีชื่อเสียงทางด้านงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองตั้งแต่สมัยโบราณเป็นที่รู้จักกันทั้งในประเทศและต่างประเทศ

4 แหล่งที่ตั้ง

เกาะเกร็ดเป็นแหล่งที่ตั้งที่ดีทั้งในอดีตและปัจจุบัน ในอดีตเหมาะสำหรับเป็นแหล่งผลิตที่มีปัจจัยการผลิตที่สำคัญสามารถหาได้จากทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นและเป็นแหล่งจำหน่ายหรือเป็นตลาดที่มีมีการขนส่งสะดวกทางเรือ สำหรับในปัจจุบันเกาะเกร็ดกลายเป็นแหล่งชุมชนอยู่ใกล้เมืองหลวงทำให้เป็นแหล่งจำหน่ายที่ดีเป็นศูนย์กลางการค้าและพัฒนากลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเป็นที่ดึงดูดลูกค้าทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ มาที่เกาะเกร็ดสามารถท่องเที่ยวได้หลายรูปแบบทั้งชมวิวดูรอบเกาะ ศึกษาศิลปวัฒนธรรม วัด โบสถ์ สาธิตการทำเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมือง ถือเป็นกลยุทธ์ทางการตลาดที่ทำให้ลูกค้ารู้จักงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองมากขึ้นและซื้อกลับไปทำให้มีลูกค้าเพิ่มขึ้น

จุดอ่อน

1 ทรัพยากรการผลิตลดลง

ทรัพยากรการผลิตที่สำคัญของงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาเริ่มหายากทำให้มีต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น เช่น ดิน เดิมเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่นแต่ในปัจจุบันสภาพแวดล้อมเปลี่ยนไปทำให้ดินหายากและต้องสั่งซื้อจากที่อื่นและต้องเสียค่าขนส่งและค่าขนย้าย ทำให้มีต้นทุนการผลิตสูงกว่าที่อื่น เช่นเดียวกับฟืน ทรายซึ่งเริ่มหายากและมีราคาแพงขึ้น ดังนั้นในปัจจุบันการผลิตงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองจะมีต้นทุนการผลิตสูงกว่าเดิมมาก ในขณะที่ราคาขายไม่สามารถกำหนดได้เนื่องจากมีผู้ผลิตจากที่อื่นหรือคู่แข่งจากภายนอกมากขึ้น

2 แรงงานมีฝีมือหายาก

แรงงานฝีมือ เช่น ช่างปั้นและช่างแกะลายยังเหลืออยู่ไม่กี่คนและเด็กรุ่นหลังไม่ค่อยสนใจจะฝึกหัดเพื่อเป็นอาชีพหลัก ส่วนใหญ่ช่างฝีมือมักเป็นผู้ประกอบการเองหรือเป็นเครือญาติกับหน่วยผลิตเป็นการทำในครัวเรือนจึงทำให้มีรายได้น้อยไม่มากนัก แต่ทำเพราะใจรักงานทางด้านศิลปะ เมื่อมีรายได้น้อยไม่มากนักทำให้ไม่กระตุ้นให้มีคนมาสนใจฝึกหัดทำเป็นอาชีพหลัก การที่แรงงานมีฝีมือหายาก ทำให้หน่วยผลิตบางแห่งที่ไม่ได้วางแผนเตรียมพร้อมไว้อาจต้องปิดกิจการ ถ้าหาช่างฝีมือไม่ได้หรือต้องเสียค่าแรงงานฝีมือสูงเกินไปทำให้ต้องขาดทุน

3 ปัญหาทางการตลาดและการจัดการ

หน่วยผลิตหรือผู้ประกอบการงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองไม่ค่อยมีกลยุทธ์ทางการตลาด ส่วนใหญ่จะผลิตเฉพาะที่มีลูกค้ามาสั่งและบางครั้งลูกค้ามาสั่งที่ละมากๆต้องใช้เวลาหรือทำไม่ทันในระยะเวลาที่กำหนด นอกจากนั้นในกระบวนการผลิตบางครั้งจะมีปัญหาเกี่ยวกับการจัดการ โดยเฉพาะเรื่องเตาเผาจะมีข้อจำกัด เช่น เตาเผาที่มีขนาดใหญ่ จะต้องเผาทีละมากๆถึงจะคุ้ม หรือกรณีหน่วยผลิตบางแห่งที่ไม่มีเตาเผาเป็นของตนเอง บางครั้งไม่สามารถหาเตาเผาได้จึงไม่สามารถรับงานได้

4 การขาดการรวมตัวกันอย่างเป็นทางการ

หน่วยผลิตหรือผู้ประกอบการงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองยังไม่สามารถรวมตัวกันอย่างเป็นทางการจึงทำให้ไม่มีอำนาจในการต่อรองทางการตลาดและการรวมตัวกันสร้างเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก ประกอบด้วยโอกาสและอุปสรรคของงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองที่บ้านเกาะเกร็ด โดยพิจารณาจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐบาล ภาวะเศรษฐกิจ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและภาวะการแข่งขัน

โอกาส

1 นโยบายของรัฐบาล

ในปี 2540 รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว ทำให้เกาะเกร็ดได้รับการส่งเสริมเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดนนทบุรี จึงส่งผลให้เกาะเกร็ดมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศมาเที่ยวกันมากมายจนถึงทุกวันนี้ โดยเฉพาะวันเสาร์และอาทิตย์ ส่งผลให้มีนักท่องเที่ยวเข้ามาดูการสาธิตทำเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองและซื้อสินค้ากลับไป ถือเป็น การเปิดตลาดทำให้ลูกค้าจากหลายๆที่มารู้จักงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผา เนื่องจากที่เกาะเกร็ดเป็นที่ที่มีชื่อเสียงทางด้านงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมือง

2 ภาวะเศรษฐกิจฟื้นตัว

นักท่องเที่ยวจากต่างประเทศที่มาเที่ยวที่กรุงเทพมหานครหรือแม้กระทั่งคนกรุงเทพฯ ถ้าต้องการเปลี่ยนบรรยากาศสอยเข้าไปท่องเที่ยวชมวิวดูศิลปวัฒนธรรมที่หมู่บ้านที่ใกล้กรุงเทพฯก็มักจะนึกถึงแหล่งท่องเที่ยวที่เกาะเกร็ด ซึ่งไม่ไกลจากกรุงเทพมหานครมากนัก แต่มีบรรยากาศเหมือนไปต่างจังหวัดได้สัมผัสศิลปวัฒนธรรมและนั่งเรือเที่ยวรอบเกาะล่องแม่น้ำเจ้าพระยา ชมการสาธิตทำเครื่องปั้นดินเผา ทำขนมหวานโบราณ เมื่อมีนักท่องเที่ยวมาหลายๆทำให้ชุมชนมีรายได้อัปชัน ทำให้มีความเป็นอยู่ดีขึ้นและ

ร่วมใจกันที่จะพัฒนาชุมชนให้เกิดชุมชนที่เข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองได้ ยิ่งภาวะเศรษฐกิจฝืดตัวจะกระตุ้นให้มีนักท่องเที่ยวและอุปสงค์ต่อเครื่องปั้นดินเผาเพิ่มขึ้น

3 ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี

เมื่อเทคโนโลยีเจริญก้าวหน้าทำให้มีการพัฒนาอุปกรณ์เครื่องทุ่นแรงมากขึ้น ทำให้ประหยัดเวลาและสะดวกในการทำงานมากขึ้น เช่น การมีเครื่องผสมดิน ทำให้ดินปั้นง่ายขึ้นตั้งแต่เดิมต้องใช้ควายเหยียบสำหรับเตาโบราณที่ต้องใช้พินก็จะพัฒนาเป็นเตาแก๊สซึ่งทำให้ต้นทุนการผลิตลดลงได้

อุปสรรค

1. การมีคู่แข่งรายใหม่เพิ่มขึ้น

ในช่วงที่งานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองพื้นตัวอีกครึ่ง โดยเฉพาะช่วงที่ผลิตกระถางต้นไม้ อุปสงค์ของกระถางต้นไม้ทั่วประเทศสูงขึ้นมาก การผลิตกระถางที่เกาะเกร็ดผลิตไม่ทัน ทำให้มีผู้ผลิตรายใหม่หรือคู่แข่งรายใหม่เกิดขึ้น เนื่องจากการผลิตกระถางสามารถฝึกผลิตได้ง่ายไม่มีลักษณะเฉพาะ การที่มีคู่แข่งรายใหม่เพิ่มขึ้นมากทำให้ส่วนแบ่งตลาดของเกาะเกร็ดลดลง

2. การมีอำนาจต่อรองของผู้ซื้อ

เมื่อมีผู้ผลิตหลายรายเพิ่มขึ้นทำให้ไม่มีอำนาจกำหนดราคา ซึ่งเป็นไปตามลักษณะของตลาดกึ่งแข่งขันกึ่งผูกขาดมีผลทำให้ผู้ซื้ออำนาจต่อรองเพิ่มขึ้น

3. การมีสินค้าอื่นมาทดแทน

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมีการผลิตพลาสติก อลูมิเนียมทำให้มีผลิตภัณฑ์ที่ใช้ทดแทนงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผามากขึ้น ส่งผลให้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นของใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น โถง อ่าง หม้อ กระถาง ที่ทำด้วยเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองลดลง

ผลจากการวิเคราะห์ทางด้าน SWOT พบว่างานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองที่เกาะเกร็ดกำลังประสบปัญหาทางด้านต้นทุนปัจจัยการผลิตเพิ่มสูงขึ้น ในขณะที่ไม่สามารถกำหนดราคาได้ ผู้ซื้ออำนาจต่อรองมากขึ้น โดยเฉพาะในกรณีที่เป็นงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองที่ผู้ผลิตรายอื่นสามารถผลิตได้ เนื่องจากที่เกาะเกร็ดจะมีต้นทุนทางด้านขนย้ายและค่าขนส่งสูงกว่าแหล่งผลิตอื่นที่ติดถนน แต่ทั้งนี้ถ้าเป็นงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาที่ใช้ฝีมือเป็นเอกลักษณ์ส่วนตัวมีลายสลักวิจิตรจะมีคู่แข่งน้อยราย จึงสามารถต่อรองราคากับผู้ซื้อได้ อย่างไรก็ตามงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองยังมีปัญหาจากปัจจัยภายในเกี่ยวกับการขาดแคลนช่างฝีมือ ซึ่งต้องกระตุ้นให้เยาวชนรุ่นหลังหันมาสนใจงานศิลปหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองและแสดงให้เห็นว่ายังมีช่างฝีมือที่สามารถทำงานได้ผลงานที่มีชิ้นเดียว โคดเด่นเป็นที่รู้จักและต้องการของลูกค้าประจำและลูกค้าชาวต่างชาติที่รักงานศิลปะทางด้านนี้และส่งเสริมให้มีการสร้างสรรค์โดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ซึ่งทำให้มีลูกค้าและสร้างอุปสงค์ของตลาดได้ตลอดเวลา เช่น งานสร้างสรรค์ออกแบบอุปกรณ์ตกแต่งประดับตู้ปลาซึ่งสามารถทำด้วยตนเอง ไม่ต้องลงทุนมากสามารถหาเลี้ยงชีพได้อย่างพอเพียง มีความสุขกับการทำงานที่ตนชอบมีอิสระ

ตารางที่ 4 สรุปเปรียบเทียบจุดแข็งและจุดอ่อนซึ่งวิเคราะห์จากสภาพแวดล้อมภายใน

จุดแข็ง	จุดอ่อน
1 ความสามารถของช่างปั้นและช่างฝีมือ	1 ทรัพยากรการผลิตลดลง
2 ลักษณะความหลากหลายของผลิตภัณฑ์	2 แรงงานมีฝีมือหายาก
3 ความมีชื่อเสียงของเกาะเกร็ด	3 ปัญหาทางการตลาดและการจัดการ
4 แหล่งที่ตั้ง	4 การขาดการรวมตัวกันอย่างเป็นทางการ

ตารางที่ 5 สรุปเปรียบเทียบโอกาสและอุปสรรคซึ่งวิเคราะห์จากสภาพแวดล้อมภายนอก

โอกาส	อุปสรรค
1 นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาล	1 การมีคู่แข่งรายใหม่เพิ่มขึ้น
2 ภาวะเศรษฐกิจฟื้นตัว	2 การมีอำนาจการต่อรองของผู้ซื้อ
3 ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี	3 การมีสินค้าอื่นมาทดแทน

หลังจากวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในบ้านเกาะเกร็ดหรือวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค แล้วสามารถนำมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคในรูปแบบความสัมพันธ์แบบเมตริก (TOWS Matrix) เพื่อกำหนดออกมาเป็นกลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์ ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 4 ประเภทคือ กลยุทธ์เชิงรุก กลยุทธ์เชิงป้องกัน กลยุทธ์เชิงแก้ไข และกลยุทธ์เชิงรับ

- 1 กลยุทธ์เชิงรุก(SO Strategy) ได้แก่
  - 1.1 การประชาสัมพันธ์และเปิดเวทีประกวดผลงานของช่างฝีมือ
  - 1.2 การจัดให้มีการแสดงสินค้าเพื่อเผยแพร่ผลงานและผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายของงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมือง
- 2 กลยุทธ์เชิงป้องกัน(ST Strategy) ได้แก่
  - 2.1 ส่งเสริมให้มีการออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ๆที่มีลักษณะเฉพาะเพื่อขยายตลาด
  - 2.2 พัฒนาช่างฝีมือและจัดอบรมเทคนิคการผลิตใหม่ๆเพื่อแข่งขันกับตลาดภายนอกได้
- 3 กลยุทธ์เชิงแก้ไข(WO Strategy) ได้แก่
  - 3.1 การจัดฝึกอบรมช่างฝีมือ เพื่อเพิ่มแรงงานช่างฝีมือ
  - 3.2 การจัดฝึกอบรมให้ความรู้ทางด้านการตลาดและการจัดการ
  - 3.3 การเผยแพร่หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อนำมาประยุกต์ใช้อย่างจริงจัง
- 4 กลยุทธ์เชิงรับ(WT Strategy) ได้แก่
  - 4.1 การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์และผลิตสินค้าใหม่ให้มีลักษณะเฉพาะที่เกาะเกร็ด
  - 4.2 การพัฒนาทางด้านบุคคล ช่างฝีมือแรงงานและผู้ประกอบการทางด้านการจัดการและการตลาด

4.3 การสร้างความร่วมมือในชุมชนเพื่อพัฒนาให้ชุมชนเข้มแข็ง

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบกลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์ที่ได้จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค

กลยุทธ์เชิงรุก	กลยุทธ์เชิงป้องกัน
1 การประชาสัมพันธ์และเปิดเวทีประกวดผลงานของช่างฝีมือ	1 ส่งเสริมให้มีการออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ๆที่มีลักษณะเฉพาะเพื่อขยายตลาด
2.การจัดให้มีการแสดงสินค้าเพื่อเผยแพร่ผลงานและผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายของงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมือง	2 พัฒนาช่างฝีมือและจัดอบรมเทคนิคการผลิตใหม่ๆเพื่อแข่งขันกับตลาดภายนอกได้
กลยุทธ์เชิงแก้ไข	กลยุทธ์เชิงรับ
1 การจัดฝึกอบรมช่างฝีมือเพื่อเพิ่มแรงงานช่างฝีมือ	1 การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์และผลิตสินค้าใหม่ให้มีลักษณะเฉพาะที่เก๋เก๋
2 การจัดฝึกอบรมให้ความรู้ทางด้านการตลาดและการจัดการ	2 การพัฒนาทางด้านบุคคล ช่างฝีมือแรงงานและผู้ประกอบการทางด้านการจัดการและการตลาด
3 การเผยแพร่หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อนำมาประยุกต์ใช้อย่างจริงจัง	3 การสร้างความร่วมมือในชุมชนเพื่อพัฒนาให้ชุมชนเข้มแข็ง

5.4 ผลการสัมมนากลุ่มย่อย

การจัดสัมมนากลุ่มย่อย เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและคนในชุมชนบ้านเกาะเกร็ด ร่วมกันแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะแนวทางปรับปรุงและพัฒนางานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองให้อยู่ได้อย่างยั่งยืน รวมทั้งเป็นการเผยแพร่หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้กับคนในชุมชนร่วมกันสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนโดยจัดสัมมนากลุ่มย่อยในวันพุธที่ 6 ตุลาคม 2553 ที่ห้อง 2511 อาคารสัมมนา 1 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

จากการสัมมนากลุ่มย่อยดังกล่าวมีประเด็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติมดังนี้

1. การสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่(New Product) และการเปิดช่องทางตลาดเพิ่มขึ้น โดยการผลิตหลังคา โปสแตร์และลายซุ้มประตู หน้าต่างด้วยดินเผา ซึ่งวัดฉิมพลีได้กำลังเริ่มทำเป็นวัดแรก ถ้าหากสามารถขยายไปทำที่วัดอื่นๆได้ก็จะสามารถเพิ่มช่องทางตลาดได้มากขึ้น โดยทั้งนี้ควรพัฒนาคุณภาพดินที่จะใช้กับปูนได้ดี
2. การสร้างเอกลักษณ์ สัญลักษณ์ของเกาะเกร็ดให้โดดเด่นมากขึ้นอีกโดยการสร้างหมอน้ำขนาดใหญ่ที่เป็นสัญลักษณ์ประจำเกาะเกร็ดและให้นักท่องเที่ยวมาถ่ายรูปเป็นที่ระลึก ทั้งนี้อาจทำของที่ระลึกจำลองเป็นขนาดเล็กจำหน่ายให้นักท่องเที่ยว

3. การจัดระเบียบการนำสินค้ามาจำหน่ายที่เกาะเกร็ด ประสบปัญหาการนำสินค้าจากภายนอก เกาะเกร็ดมาจำหน่ายซึ่งไม่ได้แสดงถึงเอกลักษณ์วัฒนธรรมของเกาะเกร็ดและบุคคลที่มาจำหน่ายสินค้าในวันเสาร์ อาทิตย์เป็นบุคคลจากภายนอกเกาะเกร็ดมาเข้าสถานที่มาจำหน่ายซึ่งคนในเกาะเกร็ดยินดีที่จะได้ค่าเช่าเป็นรายได้มากกว่าการทำเครื่องปั้นดินเผาจำหน่ายเองและการนำสินค้าจากภายนอกเกาะเกร็ดมาจำหน่ายจะมีต้นทุนการผลิตสูงกว่าทำเองจึงทำให้ผู้ประกอบการบางรายนิยมนำสินค้าจากภายนอกเกาะเกร็ดมาจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้ ดังนั้นจึงต้องขอความร่วมมือจากผู้ประกอบการไม่นำสินค้าจากภายนอกเกาะเกร็ดมาจำหน่าย
4. การอนุรักษ์เตาเผาโบราณเพื่อจัดเป็นสถานที่ท่องเที่ยวและแสดงภูมิปัญญาท้องถิ่น และการสร้างศูนย์สาธิตและอบรมงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาจำเป็นต้องใช้เงินงบประมาณที่ต่อเนื่อง ซึ่งทางองค์การบริหารส่วนตำบลมีงบประมาณจำกัดและต้องทำเป็นกลุ่มจึงจะของบประมาณได้
5. การสร้างแบบจำลองเกาะเกร็ดแสดงภูมิทัศน์และตำแหน่งที่ตั้งที่สำคัญต่างๆรอบเกาะเกร็ดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและประชาสัมพันธ์ศูนย์สาธิตและจำหน่ายงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองและสินค้าอื่นๆที่มีชื่อของเกาะเกร็ดและการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

